

Galeb

BROJ 130 · GODINA XXIII · SRPANJ 2026.

**Potpisan novi
Kolektivni ugovor
ugostiteljstva i donesena
Odluka o proširenoj primjeni**

SADRŽAJ

Kolektivni pregovori	2
Projekt „Čovjek je ključ uspjeha u turizmu”	6
Aktivnosti središnjice	11
Međunarodna suradnja	19
Pravna pitanja	21
Adresar članova tijela	23

Galeb

GLASILO SINDIKATA TURIZMA
I USLUGA HRVATSKE

Broj 130, Godina XXIII, srpanj 2026.

Za izdavača:
STUH

Novinarka i urednica:
Maja Mirt

Grafičko oblikovanje i priprema:
Urednik d.o.o.

Tisak:
Og grafika, Jastrebarsko

Glasiilo izlazi dvaput godišnje

10000 Zagreb, Krešimirov trg 2
Telefon: +385 1 4655 620
e-mail: stuh@stuh.hr
Galeb online: www.stuh.hr

Novi Kolektivni ugovor ugostiteljstva

S Hrvatskom udrugom poslodavaca – Udrugom ugostiteljstva i turizma ispregovaran je i 27. ožujka potpisan novi Kolektivni ugovor ugostiteljstva. KUU se primjenjuje od 1. svibnja 2026., a njime su ugovorena povećanja minimalnih plaća u ugostiteljstvu od 25 do 28 % u odnosu na 2024. godinu, odnosno sukladno rastu minimalne plaće RH.

Povećanje osnovnih bruto plaća bez dodataka ugovoreno je u 4 razreda prema složenosti poslova. Za prva dva razreda (jednostavni poslovi i manje zahtjevni poslovi), koji se odnose na čistačice, spremačice, servire, portire, nosače prtljage minimalne plaće ostaju na razini minimalne plaće RH, odnosno za sobarice, pomoćne konobare, pomoćne kuhare, pomoćne recepcionare, pomoćne slastičare i slično u iznosu od 1.060 €. Za 3. i 4. razred složenosti – konobare, kuhare, slastičare, recepcionare – dogovorena je minimalna bruto plaća bez dodataka u iznosu od 1.100 €, a za konobare specijaliste, kuhare specijaliste u iznosu od 1.250 € što predstavlja povećanje od 28 % u odnosu na minimalnu plaću iz Kolektivnog ugovora za 2024. godinu.

Riječ je o minimalnim iznosima ispod kojih poslodavci ne smiju ići, ali su u kućnim kolektivnim ugovorima, koje STUH zaključuje kod svih poslodavaca kod kojih su radnici učlanjeni u STUH (odnosno kod kojih postoji sindikalna podružnica) taj iznos ugovoren u puno većim iznosima.

Nakon dugogodišnjih pregovora na inicijativu STUH-a redefiniрана je dosadašnja definicija posebnih ugovora, tzv. menadžerskih ugovora, na način da se na radnike koji ostvaruju zakonske uvjete za zaključivanje takvih ugovora, osim plaće koju definiraju izravno s poslodavcem, primjenjuju sve ostale odredbe KUU, što do sada nije bio slučaj. U tom je dijelu postignut veliki

uspjeh za te kategorije radnika. S obzirom na to da KUU uređuje niz dodatnih prava koje je ugovorio sindikat, a koje nisu zajamčene ZOR-om, ugovoreni su KUU za cijeli sektor pa su na taj način po prvi put i radnici s posebnim ugovorima postali korisnici svih dodatnih ugovorenih prava.

Novi KUU donosi i dopune vezane za nultu toleranciju nasilja na radnom mjestu.

STUH već godinama na pregovorima za KUU inicira dodatak za mentorski rad pa smo to činili i tijekom ovih pregovora jer smatramo da je izuzetno važan za domaće radnike koji ulažu dodatni trud i vrijeme u osposobljavanje sezonskih radnika, a za to ne dobivaju nikakvu naknadu, za razliku od gotovo svih europskih zemalja, posebno Njemačke, u kojima se taj rad dodatno plaća kroz različite vrste dodataka. Nastavit ćemo na tome inzistirati i dalje. STUH je tražio i dodatak u stopostotnom iznosu za rad blagdanima, za razliku od sadašnjeg modela koji definira dodatak na plaću u iznosu od 50 posto. Smatramo da radnici koji rade u otežanim uvjetima rada za vrijeme turističke sezone, kada je uobičajen rad u preraspodjeli i do 60 sati tjedno, radnici zbog prirode posla u djelatnosti rade sve blagdane. I dalje ćemo na ovome inzistirati jer smatramo da je od izuzetne važnosti za zaposlene u sektoru.

Primjena KUU je 23. travnja proširena na sve poslodavce i zaposlene u sektoru Odlukom ministra rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike.

Uređeno je tumačenje KUU putem zajedničke Komisije za tumačenje KUU, a ove godine za predsjednicu je izabrana Sunčica Benović, tajnica i voditeljica pravnih poslova STUH-a.

1. i 2. sindikalna regija STUH

Nakon kolektivnih pregovora za sve zaposlenike **Aminess Hotels & Resorts** povećana je plaća koja će prosječno rasti 6 posto. Novost su sezonske nagrade koje će biti raspoređene na više mjeseci te će biti isplaćene od svibnja do listopada. Uz to, zaposlenicima su i dalje dostupni brojni financijski dodaci, uključujući božićnicu do 600 eura, regres, uskršnicu od 100 eura i dar u naravi u vrijednosti od 133 eura. Roditeljima je osigurana i dodatna podrška kroz novčani dar za djecu od 140 eura, kao i naknada za rođenje djeteta koja iznosi 800 eura.

Za sve radnike osigurani su topli obroci, proširen je prag za naknadu

troškova prijevoza i godišnja naknada za zaposlenike koji ne koriste Aminessove smještajne objekte, a koja je povećana s četiri na šest mjeseci i sada iznosi 390 eura po radniku.

Uvedene su i sezonske stimulacije kako bi se dodatno motiviralo zaposlenike u vrijeme najizazovnijih sezonskih mjeseci. U Društvu radi čak 70 posto zaposlenika koji su hrvatski državljani.

Kolektivni ugovor potpisan je krajem svibnja. Ispred STUH-a na kolektivnim pregovorima sudjelovali su sindikalna povjerenica u Društvu Branka Maletić i regionalni povjerenik Robert Erman, a ispred Društva Marina Jovanović, direktorica pravnih i korporativnih poslova i Jana Baksa, direktorica ljudskih resursa.

U Puli je 17. travnja potpisan Sporazum o naknadama zaposlenika za 2026. godinu za **Arena Hospitality Group**. Svim zaposlenicima osnovne plaće dignute su za 5,6 posto, a dogovoreni su i iznosi posebnih nagrada. Posebne nagrade Poslodavac će isplatiti radnicima koji ostvaruju to pravo i to za mjesec travanj, lipanj, srpanj i rujanj u iznosu od 100 eura za svaki mjesec, a za mjesec studeni 200 eura.

Osim toga, Poslodavac će radnicima isplatiti božićnicu od 300 eura, dar djetetu u maksimalnom neoporezivom iznosu, dar za rođenje djeteta u maksimalnom neoporezivom iznosu, subvenciju za vrtić u cijeni javnog vrtića, regres u iznosu 10 eura po danu godišnjeg odmora, troškove javnog prijevoza na posao i s posla, uplatu u dobrovoljni zatvoreni mirovinski fond od 26,54 eura i dodatak za najam stana u destinaciji u kojoj su zaposleni u iznosu do 200 eura (ako se radi o radnicima koji ne koriste usluge smještaja kod Poslodavca, a čije je prebivalište udaljeno više od 50 km od sjedišta Poslodavca). Sporazum je ispred STUH-a potpisao sindikalni povjerenik Goran Nikolić.

Dana 9. veljače u Poreču su potpisani Sporazum i Aneks V. Kolektivnog ugovora za **Valamar Rivieru d.d. i Imperial Rivieru d.d.**

Sporazumom je ugovorena uvećana nagrada za lokalne radnike u ukupnom iznosu od 600 eura neto s isplatom kroz devet mjeseci i u kojemu Poslodavac iskazuje spremnost isplate regresa u iznosu 7 eura po danu godišnjeg odmora i nagrade za pripremu sezone, pod uvjetom da rezultati poslovanja po svim parametrima to budu dozvolili.

Aneksom KU je ugovorena najniža osnovna plaća za najjednostavnije poslove u

iznosu od 596,42 eura (područje Sjever) i u iznosu od 501,74 € (područje Jug).

Oba dokumenta ispred STUH-a potpisao je predsjednik Sindikata Eduard Andrić, a ispred Društva Željko Kukurin, predsjednik Uprave.

Sporazum je potpisan i za **Jadran d.d. Crikvenica** 28. svibnja, a njime je ugovoreno povećanje plaća svim radnicima, osim članovima Uprave Društva, direktorima i voditeljima službi i odjela, i to za 4,5 posto. Zaposlenici sa tzv. polumenadžerskim ugovorima od 1. svibnja imaju pravo na povećanje za rad u dane blagdana i neradne dane u iznosu od 50 posto, za rad nedjeljom 25 posto i noćni rad 30 posto, a zbog rasporeda radnog vremena, potrebe posla ili drugog razloga.

Poslodavac se obvezuje isplatiti regres za godišnji odmor u iznosu od 7 eura po danu godišnjeg odmora, božićnicu u iznosu od 490 eura za stalne zaposlenike koji rade cijelu godinu, odnosno i one koji ne rade cijelu godinu razmjerno broju dana u radnom odnosu (minimalno 3 mjeseca). Domicilnim zaposlenicima koji nisu na smještaju kod Poslodavca bit će isplaćena nagrada u iznosu od 480 eura za stalne zaposlenike koji rade cijelu godinu, odnosno sezonske i stalne koji ne rade cijelu godinu razmjerno broju dana u radnom odnosu (minimalno 3 mjeseca) i nagrada za ostvarene radne rezultate u iznosu od 100 eura za mjesec svibanj, 120 za lipanj, 200 za srpanj i kolovoz i 100 eura za mjesec rujanj. Poslodavac se obvezuje i osigurati isplatu naknade troškova smještaja djece u predškolske ustanove počevši od 1. svibnja 2026. do 30. travnja 2027. godine.

Ispred STUH-a Sporazum je potpisala sindikalna povjerenica Suzana Benić.

Maistra Rovinj – ugovoreno je povećanje osnovice za obračun plaće svim zaposlenima u visini od 5 posto počevši od 1. svibnja i potpisan Sporazum za 2026. o isplati novčane nagrade za radne rezultate u ukupno neto iznosu od 700 eura, koja će se isplaćivati u 5 jednakih obroka u visini od 140 eura, počevši od plaće za travanj u svibnju, do plaće za kolovoz u rujnu. Uvedena je i dodatna naknada za radnike koji ne koriste smještaj poslodavca u iznosu 280 € i prijevoz za dolazak/odlazak s posla i lokalni prijevoz.

U **Cresanki d.d.** STUH je u kolektivnim pregovorima svim zaposlenicima ugovorio dopunsko zdravstveno osiguranje, ali pregovori su još uvijek u tijeku. U **Jadranska grupi Mali Lošinj** ugovoreno je povećanje plaća oko 6 – 7 posto, **Lošinjskoj plovidbi**

oko 8 posto, u **Plavoj Laguni** osnovne plaće podignute su za 4,75 posto, unaprijeđena nagrada za domicilne radnike koja će se isplaćivati kroz 8 mjeseci.

3. sindikalna regija STUH

Na šibenskom i zadarskom području također se aktivno pregovaralo.

U **Hotelu Alan, Sunce Hoteli**, STUH je dogovorio povećanje plaće u prosjeku od deset posto i povećanje iznosa neoporezivih nagrada koji se isplaćuju u vrijeme turističke sezone.

U podružnicama **Primošten hoteli, ACI marina Kremik i Auto kamp** sukladno automatizmu kućnog Kolektivnog ugovora izvršeno je povećanje plaće na osnovu rasta prosječne bruto plaće za proteklu godinu na nivou RH.

U podružnicama **Nacionalnog parka Krka i parkova prirode Biokovo i Telašćica** na inicijativu STUH-a pokrenuti su kolektivni pregovori za nove kolektivne ugovore budući da dosadašnji ističu u srpnju 2026. U tu svrhu proveden je prvi krug kolektivnih pregovora s predstavnicima javnih ustanova i nadležnim ministarstvima o zadržavanju do sada svih stečenih prava iz postojećih kolektivnih ugovora i ugovaranja dodatnih materijalnih prava za sve zaposlene.

U **Hotelu Borik d.o.o.** se početkom godine dogovorilo povećanje plaće od deset posto, a primjena je dogovorena s početkom turističke sezone (mjesec svibanj) uz isplatu neoporezivih primitaka sukladno Pravilniku o porezu na dohodak.

U **Turisthotelu** u Zatonu pokrenuta je inicijativa za povećanje plaća u visini od 10 % i dodatka za domicilne radnike, ali nažalost Poslodavac nije prihvatio inicijativu sindikata već obećanje da će ubuduće pregovarati o modelu nagrađivanja stalno zaposlenih domicilnih radnika uz plaćanje svih neoporezivih davanja u maksimalnom iznosu. Povećanje osnovice plaće ove godine nije ispregovrano uz obećanje Poslodavca da će se o istome pregovarati krajem godine za sljedeću 2027. konstatirajući da je povećanje dogovoreno 2025. i da su svi radnici zadovoljni visinom plaće koju primaju, s obzirom na to da su oni većina u odnosu na manji broj članova sindikata koji su izrazili svoje nezadovoljstvo.

4. sindikalna regija STUH

U 4. sindikalnoj regiji vođeni su pregovori za sklapanje kolektivnih ugovora, dodatka i sporazuma o materijalnim

pravima na razini svih podružnica, s time da su inicijative za iste upućene u listopadu 2025. U svim podružnicama su u primjeni kolektivni ugovori, a nadogradnja prava iz njih je izvedena kroz dodatke kolektivnom ugovoru ili sporazume o materijalnim pravima i to u 4 segmenta – plaće, dodaci na plaću, neoporezivi primici i prigodni darovi te primjena i ugovoreno razdoblje primjene.

Posebice u dijelu pregovora o plaćama, pregovarački odbor STUH-a poseban naglasak je stavio na ugovaranje rasta bruto plaća kroz povećanje obračunske osnovice odnosno kroz korekcije tarifnih priloga, uvažavajući da taj rast bude iznad rasta minimalne plaće, koja je predviđena Uredbom Vlade RH za 2026., kao i inflatorne pritiske, te rast materijalnih troškova života radnika. Također, kroz pregovore se nastojalo doći i do zadržavanja određenog omjera raspona između razreda složenosti poslova na način da rast obračunske osnovice obuhvaća sve razrede složenosti poslova, pored nužnog usklađenja s rastom minimalne plaće. U konačnici, bruto plaća je u svim podružnicama rasla prosječno 10 %.

U segmentu dodatka na plaću u svim sindikalnim podružnicama zadržana su stečena prava na dodatke po osnovi smjenskog rada, dvokratnog rada, noćnog rada, smjenskog rada, rada nedjeljom i blagdanom, i po osnovi dodatka na radni staž.

U segmentu neoporezivih primitaka (nagrade za radne rezultate, naknada za topli obrok) i prigodnih nagrada (božićnica, uskrsnica, dar djeci, regres, troško-

vi prijevoza) redovito su sklapani sporazumi koji su uključivali ili šire razdoblje primjene u sezoni ili određeno povećanje mjesečnih iznosa neoporezivih primitaka, kao i prigodnih darova, s time da je korištenje neoporezivih maksimuma po svim osnovama i dalje snažno izraženo kod svih poslodavaca.

Poseban naglasak je stavljen na neoporezivu naknadu za troškove života radnika, koja se u ovom razdoblju ugovorila kod više poslodavaca u regiji, a trend će se nastaviti u jesenskim pregovorima, kao i na troškove prijevoza, uzimajući u obzir rast cijena javnog prijevoza, a posebice i rast cijene goriva i kilometražu, ako se radi o modelu određene jedinične vrijednosti po prijeđenom kilometru osobnim vozilom.

U segmentu primjene kolektivnih ugovora i sporazuma o materijalnim pravima može se istaknuti da su kolektivni ugovori većinom sklopljeni na duža razdoblja (2, 3, 4 godine) ili na neodređeno vrijeme, uz obvezu redovitog socijalnog dijaloga i pregovora.

Dodatno navedenom, prijedlozi za povećanje bruto plaće za članove koji rade kod poslodavca, a imaju ugovorenu bruto plaću su išli prema poslodavcima u istom postotku, kao i članovima čija se plaća obračunava primjenom koeficijenta složenosti poslova.

Članovi pregovaračkog odbora su bili regionalni povjerenici Lovre Raffanelli, Goran Bulić, povjerenik određene podružnice, a kod poslodavaca koji posluju u više

regija predsjednik STUH-a Eduard Andrić i glavna tajnica i voditeljica pravnih poslova STUH-a Sunčica Benović.

Kod poslodavaca **Hotel Medena d.d.**, **TN RESNIK (sada HYDRO ENERGY d.o.o.)** i **Hotel Split d.d.** zaključeni su dodaci kolektivnom ugovoru do početka travnja i ugovoren je rast plaće od prosječno 10 %, zadržana su stečena prava po osnovi dodatka na plaću, ugovorene su božićnice, uskrsnice i dar djeci. Također, ugovorene su i nagrade za radne rezultate u osnovnom iznosu za razdoblje svibanj-listopad ili svibanj-rujan, dok su se poslodavci obvezali i na dodatno nagrađivanje po kriterijima koji su karakteristični za hotelske radne jedinice.

U pregovorima s Poslodavcem **Hotel Split d.d.** ugovorena je i izmjena Tarifnog priloga za određena deficitarna radna mjesta (sobarice, održavanje, recepcija), što je omogućilo i dodatni rast plaće za članove STUH-a.

Primjena dodatka kolektivnom ugovoru je ugovorena od 1. svibnja, s time da je u **TN RESNIK** Sporazum o materijalnim pravima u primjeni od 1. ožujka.

Kod poslodavaca **Sunce Hoteli d.d.**, **Hoteli Baška Voda d.d.**, **Valamar-Imperial**, **SC Makarska**, **Vodovod Makarska d.o.o.**, **Medora Hoteli i ljetovališta d.d.**, **Hoteli Živogošće d.d.**, zaključeni su dodaci kolektivnom ugovoru do početka travnja i ugovoren je rast plaće od prosječno 10 %, zadržana su stečena prava po osnovi dodatka na plaću, ugovorene su božićnice, uskrsnice i dar djeci. Također, ugovorene su i nagrade za radne rezultate u osnovnom

iznosu za razdoblje svibanj-listopad ili svibanj-rujan, dok su se poslodavci obvezali i na dodatno nagrađivanje po kriterijima koji su karakteristični za hotelske radne jedinice.

Kod poslodavaca **Club Adriatic d.o.o.** i **Hoteli Živogošće d.d.** ugovoren je i neoporeziv primitak – kompenzacijska naknada za troškove života i povoljniji obračun prijevoza po prijednom kilometru.

Specifičnost kod poslodavca **Hoteli Živogošće d.d.** je uređeni i cjeloviti novi Kolektivni ugovor, koji je u primjeni od 1. siječnja 2026., s time da su naknadno, krajem ožujka i sredinom lipnja potpisani i dodatni sporazumi kojima se regulira pravo na regres i ljetne nagrade za radne rezultate, a prethodno su sporazumom regulirani iznosi božićnice i uskrsnice.

U pregovorima s Poslodavcem **Sunce Hoteli d.d.** je, osim povoljnijih ljetnih nagrada, ugovorena i izmjena Tarifnog priloga za određena deficitarna radna mjesta (sobarice, održavanje, recepcija), dok je ugovorena bruto plaća na razini sustava rasla prosječno 17 %. Za naredne pregovore ostaje prijedlog prema Poslodavcu za ugovaranje neoporezivog primitka koji bi predstavljao naknadu za troškove života.

Primjena dodatka kolektivnom ugovoru je ugovorena od 1. travnja (Sunce Hoteli d.d.), od 1. siječnja (Hoteli Živogošće d.d.), s time da je kod ostalih poslodavaca primjena ugovorena od 1. svibnja. Sporazumi o materijalnim pravima su u primjeni od 1. svibnja 2026.

Kod poslodavaca **Hoteli Jadran d.d.**, **Jelsa d.d.**, **Jelkom d.o.o.** i **Helios Faros d.d.** zaključeni su dodaci kolektivnom ugovoru

do početka travnja i ugovoren je rast plaće od prosječno 10 %, zadržana su stečena prava po osnovi dodatka na plaću, ugovorene su božićnice, uskrsnice i dar djeci. Također, ugovorene su i nagrade za radne rezultate u osnovnom iznosu za razdoblje svibanj-listopad ili svibanj-rujan, dok su se poslodavci obvezali i na dodatno nagrađivanje po kriterijima koji su karakteristični za hotelske radne jedinice.

Specifičnost kod poslodavca **Hoteli Jadran d.d.** i **Jelsa d.d.** (također i Primošten d.d.) jest novi uređeni i cjeloviti kolektivni ugovor, uz sklopljeni aneks o novoj obračunskoj osnovici i tarifnom prilogu, kao i kod Poslodavca **Helios Faros d.d.**

Primjena kod poslodavaca **Hoteli Jadran d.d.** i **Jelsa d.d.** je od 1. travnja, a kod ostalih poslodavaca od 1. svibnja 2026.

5. sindikalna regija STUH

U 5. sindikalnoj regiji pregovaralo se za 5 zagrebačkih hotela u sastavu HUP-a Zagreb (**Sheraton**, **Westin**, **International**, **Zonar**, **Jadran**). Potpisan je Dodatak Kolektivnom ugovoru u kojem je ugovoreno povećanje osnovice za 5 posto od 1. svibnja, a oko čega se pregovara redovno svake godine. Ugovorene su i nagrade za radne rezultate od travnja do kolovoza u ukupnom iznosu od 140 eura, a od kolovoza do studenog u iznosu od 70 eura mjesečno. Ugovorene su božićnica i nagrade u maksimalnom neoporezivom iznosu koje će biti isplaćene u prosincu ove godine. Potpisan je i novi Tarifni prilog s izmjenama, odnosno povećanjem koeficijentata za prva dva razreda. Isto vrijedi i za destinacije HUP-a u Župi Dubrovačkoj i destinaciji Split.

U **Hotelu Esplanade Zagreb** započeti su pregovori o povećanju plaće, ali se stalo nakon 1. kruga jer se čeka odgovor Poslodavca na zahtjeve Sindikata. STUH je tražio povećanje osnovice od 8,25 posto, koliko je u postotku rasla i minimalna plaća u Republici Hrvatskoj, dodatak na plaću za domicilne radnike i nagrade za radne rezultate.

Kako smo naveli kod 3. sindikalne regije, pregovaralo se i za kolektivne ugovore nacionalnih parkova, od kojih je JUNP Plitvička jezera u sastavu 5. sindikalne regije. S obzirom na to da ističe rok primjene kolektivnih ugovora STUH-a je tražio zadržavanje postojećih ugovorenih prava, ali i dodatna materijalna prava i bolje uvjete rada. Kraj kolektivnih pregovora očekuje se u srpnju.

Ovogodišnje aktivnosti u sklopu projekta *Čovjek je ključ uspjeha u turizmu*

U sklopu projekta „Čovjek je ključ uspjeha u turizmu“ čiji je nositelj Sindikat turizma i usluga Hrvatske, a koji je financiran iz Europskog socijalnog fonda plus u sklopu Poziva „Jačanje kapaciteta socijalnih partnera – faza I“ nastavljen je ciklus edukacije sindikalnih povjerenika i povjerenica STUH-a. Ove je godina prva od njih održana u Dubrovniku, u Hotelu Kompas JLH, za povjerenice i povjerenike dubrovačkog područja i to o temama: strani radnici u sektoru turizma i usluga: zašto i kako ih sindikalno organizirati i učlanjivanje i rad s članovima. Edukacija je održana od 28. do 30. siječnja 2026., a na njoj je sudjelovalo dvanaest sindikalnih povjerenika i povjerenica STUH-a s dubrovačkog područja.

Druga edukacija održana je za sindikalne povjerenice i povjerenike 5. sindikalne regije STUH-a u hotelu Well u Tuheljskim Toplicama od 18. do 20. veljače 2026. Na trodnevnoj edukaciji sudjelovalo je 9 sindikalnih povjerenica i povjerenika, a obrađene su dvije teme: kolektivno pregovaranje o plaćama u turizmu i uloga sindikata u zelenoj i digitalnoj tranziciji u turizmu.

Treća ovogodišnja edukacija održana je za povjerenice i povjerenike STUH-a s 4. sindikalne regije i to u Splitu, u Hotelu Le Méridien Lav, od 18. do 20. ožujka 2026., a na njoj su obrađene iste dvije teme kao i u Dubrovniku. Sudjelovalo je šesnaest sindikalnih povjerenika i povjerenica STUH-a.

Četvrta ovogodišnja edukacija održana je za sindikalne povjerenice i povjerenike 1. sindikalne regije i to u hotelu Eden u Rovinju od 2. do 4. ožujka 2026., a na njoj su obrađivane iste teme koje su prije toga obrađene u Tuheljskim Toplicama.

U Šibeniku, Amadria Park, Hotel Jure od 13. do 15. travnja održana je peta ovogodišnja edukacija sindikalnih povjerenica i povjerenika s 3. regije STUH-a, također o ulozi sindikata u zelenoj i digitalnoj tranziciji u turizmu i kolektivnom pregovaranju o plaćama u turizmu.

Odmah po završetku ove edukacije u Solarisu je 15. do 17. travnja 2026. održana i edukacija sindikalnih povjerenika STUH-a za buduće trenere strukovnog osposobljavanja za zanimanja kobar, barmen i sobarica. Budući će treneri osposobljavati nedovoljno kvalificirane ili nekvalificirane radnike u navedenim zanimanjima kod onih poslodavaca kod kojih se za time ukaže potreba, a koji su članovi STUH-a.

Edukaciju je provodilo Učilište Okviri znanja iz Karlovca, a predavačica je bila mag. oec. Nikolina Sobol.

Trening je proveden s ciljem osposobljavanja polaznika za samostalnu provedbu unaprijed izrađenih kurikuluma za sva tri zanimanja, a nakon njega polaznici su sposobni planirati i provoditi nastavu prema ishodima učenja, primjenjivati primjerene nastavne metode u radu s odraslim polaznicima te upravljati grupnom dinamikom i vrednovati rezultate učenja.

Preostale su još dvije edukacije za sindikalne povjerenice i povjerenike koje su planirane za ovu godinu i to ona u Dubrovniku koja se treba održati u listopadu i ona u Splitu, planirana za početak prosinca.

Na svim održanim edukacijama predavači su bili predavači iz sustava EDUCA@SSSH, osim na edukaciji povjerenica i povjerenika za strukovno osposobljavanje.

Osim ovih edukacija 3. veljače održan je nastavak edukacije psihosocijalnog savjetovanja koji je namijenjen sindikalnim povjerenicama i povjerenicima STUH-a, i to u Zagrebu u Uredu predsjedništva STUH.

Riječ je o radionici individualnog savjetovanja („jedan na jedan“) predviđenog za manji broj sindikalnih povjerenika i aktivista koji su sudjelovali na dvodnevnoj edukaciji o psihosocijalnom savjetovanju koja je u sklopu istog projekta održana u prosincu prošle godine u zagrebačkom hotelu Novotel.

Ciljevi individualnog savjetovanja bili su analiza individualnih izazova u profesionalnom djelovanju, povezivanje sadržaja edukacije iz prosinca prošle godine s konkretnim radnim situacijama, identifikacija prilika za unapređenje osobne učinkovitosti i liderskog djelovanja i davanje ciljanih preporuka prilagođenih svakom sudioniku.

U ovu je radionicu, kao i prošlogodišnju edukaciju o istoj temi, vodio dr. sc. Radoslav Barišić, izvanredni profesor za zagrebačkom Ekonomskom fakultetu.

Dana 17. veljače 2026. održana je dvosatna online radionica koja je bila nastavak edukacije o psihosocijalnom savjetovanju sindikalnih povjerenica i povjerenika STUH-a i zaposlenih u Sindikatu.

Ciljevi održane radionice bili su zajednička refleksija iskustava nakon individualnih savjetovanja, razmjena dojmova o pokušajima primjene naučenog u praksi, produbljivanje ključnih tema iz prethodnih radionica, dodatne preporuke i smjernice temeljene na uočenim obrascima i izazovima.

U Uredu Predsjedništva STUH u Zagrebu 23. veljače 2026. održana je radionica o digitalnom marketingu na kojoj je sudjelovalo dvoje članova Projektnog tima. Radionicu je držala Sonja Drašković Dedić, diplomirana ekonomistkinja iz područja marketinga.

Dana 5. ožujka u porečkom hotelu Diamant održan je okrugli stol Sindikata turizma i usluga Hrvatske i Kamping udruženja Hrvatske o temi Strani radnici u sektoru turizma i pilot projekt

strukovnog osposobljavanja. Riječ je o aktivnosti umrežavanja predviđenoj u Projektu.

Na okruglom stolu sudjelovalo je 24 članova STUH-a i KUH-a. Članovi KUH-a bili su poslodavci iz Maistre, Valamara i Arena Hospitality zaduženi za rad i zapošljavanje radnika. Razgovaralo se s poslodavcima koji model strukovnog osposobljavanja i koje vrijeme smatraju optimalnim za provođenje strukovnog osposobljavanja za jednostavna zanimanja pri čemu su pokazali interes i naglasili važnost edukacije sezonskih domaćih i stranih radnika.

Ova je aktivnost nastavljena 6. svibnja kada je tajnica i voditeljica pravnih poslova STUH-a Sunčica Benović održala u Puli sastanak s predstavnicima poslodavaca Arena Hospitality Group u vezi organizacije strukovnog osposobljavanja za nekvalificirane ili nedovoljno kvalificirane radnike Društva, za zanimanja konobar, sobarica i barmen. Sastanku su prisustvovala direktorice u Društvu Tea Kolarić i Valerija Lozica, predsjednik i tajnik Sindikata turizma Makedonije Robert Mitrovski i Saško Papulev, sindikalni organizator SSSH u Puli Damir Lučić, sindikalni povjerenik STUH-a u Arena Hospitality Group Goran Nikolić i regionalni povjerenik STUH-a u Istri Roberto Erman. S predstavnicima poslodavaca dogovorena je buduća suradnja jer u Društvu postoji potreba za ovim tipom osposobljavanja, s obzirom na to da zapošljava veliki broj sezonskih radnika. S makedonskim kolegama već godinama postoji izvrsna suradnja. Makedonski sindikat, naime, u Ohridu i Skoplju u zimskom periodu organizira testiranja radnika zainteresiranih za sezonski posao u Hrvatskoj i uz pomoć STUH-a su upućeni u hotele u kojima STUH ima potpisan kolektivni ugovor i

u kojima postoji dobar socijalni dijalog. Veliki broj njih radi upravo u grupaciji Arena Hospitality Group koja je od samih početaka suradnje iskazala interes.

U sklopu aktivnosti umrežavanja dana 21. travnja 2026. voditeljica pravnih poslova i tajnica Sindikata Sunčica Benović i koordinatorica odnosa s javnošću i međunarodnu suradnju Sindikata Maja Mirt, bile su u jednodnevnom studijskoj posjeti slovenskom Sindikatu delavcev gostinstva in turizma Slovenije sa sjedištem u Celju, u službenim prostorijama SGITS-a gdje su održale radni sastanak s glavnom tajnicom Sindikata Jasnom Bračun i poslovnom tajnicom Ureda Laurom Čelan.

Sindikatu delavcev gostinstva in turizma Slovenije (SGITS) je reprezentativni sindikat koji djeluje u okviru sindikalne središnjice Zveze slobodnih sindikatov Slovenije i zastupa radnike zaposlene u ugostiteljstvu, turizmu, hotelijerstvu i ostalim srodnim djelatnostima u Sloveniji.

Na samom početku sastanka Sunčica Benović, voditeljica projekta prezentirala je slovenskim kolegicama projekt Čovjek je ključ uspjeha u turizmu u sklopu kojega je predviđena aktivnost Umrežavanja socijalnih partnera sa slovenskim sindikatom ugostiteljstva i turizma na temu kolektivnog pregovaranja o plaćama u turizmu i zaštite prava i sindikalnog organiziranja stranih radnika.

Tijekom radnog sastanka sudionice su prezentirale aktivnosti sindikata u Hrvatskoj i Sloveniji u sektoru ugostiteljstva, a posebno u dijelu kolektivnih pregovora na sektorskom nivou i nivou poslodavaca s naglaskom na dodatna prava radnika i plaće u sektoru ugostiteljstva. Sunčica Benović istakla je problematiku plaća u sektoru ugostiteljstva u Republici Hrvatskoj, a koje plaće su u odnosu na prosječne plaće zaposlenih u RH u prosijeku niže za cca 20 %. Dodatan problem koji je u posljednjih šest godina sve veći je sve manja razlika u plaći između jednostavnih i složenih poslova za koje se očekuje stručno znanje, kvaliteta i iskustvo radnika koji ih obavljaju.

Sudionice sastanka razmijenile su iskustva i dobru praksu o aktivnostima i rješenjima koje poduzimaju na nacionalnom nivou kroz sektorski kolektivni ugovor kao i u kolektivnim pregovorima na nivou poslodavaca kako bi smanjili negativne učinke neadekvatnog vrednovanja plaća, a time i motiviranost i odlazak domaćih radnika iz sektora što dodatno naglašava veliki i dugogodišnji problem nedostatka radne snage, a time i još većeg uvoza strane radne snage u Hrvatsku i Sloveniju.

Druga značajna tema razgovora odnosila se na strane radnike u sektoru turizma i ugostiteljstva. U Sloveniji je postotak stranih radnika 16 % u odnosu na ukupan broj zaposlenih od kojih je naj-

veći broj u sektoru graditeljstva, ugostiteljstva i prometa. U sektoru ugostiteljstva i turizma u Sloveniji najveći broj stranih radnika dolazi iz Bosne i Hercegovine, Srbije, a u posljednjih nekoliko godina i iz Nepala, Indije i Filipina.

Sljedeći studijski posjet planiran je za listopad i to njemačkom sindikatu NGG, najstarijem njemačkom sindikatu koji organizira radnike u sektoru prehrane, pića, duhanskih proizvoda, ugostiteljstva i keteringa.

Nastavljene su i aktivnosti informiranja stranih radnika pa je tako 12. i 13. veljače 2026. u dogovoru s poslodavcem održana aktivnost informiranja stranih radnika zaposlenih u hotelskom kompleksu društva Radisson Blu Resort & Spa u Splitu. Strani radnici su informirani o uvjetima rada u turizmu i o ulozi Sindikata turizma i usluga Hrvatske u zaštiti i promicanju prava svih zaposlenih i članova sindikata u sektoru ugostiteljstva i turizma u RH. Tom je prigodom tajnica i voditeljica pravnih poslova Sindikata i turizma i usluga Hrvatske Sunčica Benović s regionalnim povjerenikom STUH-a Goranom Bulićem obišla lokacije na kojima rade strani radnici i informirala ih o njihovim radnim pravima i aktivnostima Sindikata koje poduzima kako bi ostvarili svoja prava u sektoru ugostiteljstva. Prilikom aktivnosti informiranja stranih radnika koji su i nakon turističke sezone nastavili raditi kod poslodavca, a s obzirom na činjenicu da hotel svoje usluge pruža cijelu godinu, uočeno je da u hotelu uz domaće radnike zaposleni i strani radnici iz Indije, Filipina, Nepala i Sjeverne Makedonije. Prilikom informiranja radnicima su podijeljeni promotivni materijali i informativni letci u kojima strani radnici mogu pronaći sve kontakte i potrebne informacije o aktivnostima Sindikata turizma i usluga Hrvatske kao i pravima koja ostvaruju temeljem sektorskog Kolektivnog ugovora ugostiteljstva čija je primjena obvezna za sve radnike zaposlene u zanimanjima u sektoru ugostiteljstva i kolektivnog ugovora koji je Sindikat turizma i usluge Hrvatske zaključio s poslodavcem, a temeljem kojega svake godine pregovara o povećanju plaća i boljih uvjeta rada za sve zaposlene radnike kod poslodavca pa tako i za strane radnike. Radnici su također pozvani na učlanjivanje u STUH kako bi kao članovi sindikata ostvarili ostala prava.

Ista je aktivnost provedena i u Tučepima 20. i 21. 5. 2026. u hotelskom kompleksu Jadran. Tom je prigodom tajnica i voditeljica pravnih poslova Sindikata turizma i usluga Hrvatske Sunčica Benović sa sindikalnim povjerenikom Sindikalne podružnice STUH-a Vitom Gavrilovićem obišla više lokacija na kojima borave i rade strani radnici i informirala ih o njihovim radnim i socijalnim pravima, a posebno pravu na zdravstvenu zaštitu kao i o aktivnostima Sindikata koje se poduzimaju kako bi oni ostvarili svoja prava zajamčena Kolektivnim ugovorom ugostiteljstva u sektoru ugostiteljstva, čiji je STUH potpisnik. Prilikom aktivnosti informiranja uočeno je da u Hotelu, uz stalno zaposlene domaće radnike, kao sezonski radnici uglavnom rade strani radnici iz Srbije, Sjeverne Makedonije i Bosne i Hercegovine, a mnogi od njih su u Hotelu radili i prethodne dvije turističke sezone. Prilikom informiranja i ovaj su puta, kao i svaki do sada, radnicima podijeljeni promotivni materijali i informativni letci u kojima strani radnici mogu pronaći sve kontakte i potrebne informacije o aktivnostima Sindikata turizma i usluga Hrvatske kao i pravima koja ostvaruju temeljem sektorskog Kolektivnog ugovora ugostiteljstva čija je primjena obvezna na sve radnike zaposlene u zanimanjima u sektoru ugostiteljstva u RH.

Radnici su također informirani o pregovorima Sindikata turizma i usluga s Poslodavcem o zaključivanju kolektivnog ugovora za hotel Jadran u kojem će se uz postojeća prava pregovarati i o

dodatnim materijalnim pravima svih zaposlenih pa tako i sezonskih stranih radnika te je od izuzetne važnosti da se i oni kroz učlanjivanje u Sindikat uključe u rad Sindikata. Tom su prilikom strani sezonski radnici pozvani na učlanjivanje u STUH kako bi kao članovi Sindikata ostvarili i ostala dodatna prava i pogodnosti koje ostvaruju kroz članstvo u Sindikatu turizma i usluga Hrvatske. Radnici su prilikom informiranja iskazali svoj zadovoljstvo susretom s predstavnicima Sindikata i svim informacijama koje su dobili.

Dana 16. lipnja u zagrebačkom hotelu Novotel održana je još jedna aktivnost umrežavanja – Okrugli stol s Hrvatskom udrugom poslodavaca / Udrugom ugostiteljstva i turizma na temu: uvjeti zapošljavanja stranih radnika i provedba Novog zakona o strancima. Na okruglom stolu okupilo se četrdesetak sudionika – sindikalnih povjerenika STUH-a i predstavnika poslodavaca. Panelistice su bile Anita Mandić, voditeljica Službe za zakonodavstvo, analitiku i projekte na području zakonitih boravaka stranaca i viza, Kristina Alerić, voditeljica Odjela za posredovanje pri zapošljavanju u HZZ i Višnja Katalinić, stručna suradnica za projekte, organiziranje i strane radnike u SSSH.

Nakon pozdravnih riječi tajnice i voditeljice pravnih poslova STUH-a Sunčice Benović i direktorice Udruge ugostiteljstva i turizma Natali Komen Bujas, tajnica je predstavila projekt, nakon čega su uslijedile prezentacije panelistica.

Prezentacija Višnje Katalinić odnosila se na integraciju stranih radnika, probleme s kojima se suočavaju i aktivnostima koje SSSH poduzima kako bi im pomogao ostvariti neka od prava koja imaju.

Uslijedila je prezentacija Anite Mandić o bitnim značajkama izmjena Zakona o strancima i Pravilnika o boravku državljana trećih zemalja u Republici Hrvatskoj i izdavanju dozvola.

Zadnju prezentaciju imala je Kristina Alerić, a odnosila se na bitne značajke izmjena Zakona o strancima iz nadležnosti Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, izazove u primjeni Zakona i izazovi s kojima se HZZ susreće u praksi.

S obzirom na veliki značaj koji ove teme imaju kako za radnike i njihove sindikalne predstavnike, a pogotovo za poslodavce, rasprava je bila vrlo intenzivna i gotovo neiscrpna.

Projektne aktivnosti završit će završnom konferencijom planiranom za prosinac ove godine.

Podsjećamo kako je STUH nositelj projekta, a partner u Projektu je Kamping udruženje Hrvatske. Ukupna vrijednost projekta iznosi 364.904,85 eura, od čega je 85 posto financirano sredstvima Europske unije iz Europskog socijalnog fonda plus, a 15 posto sredstvima Državnog proračuna Republike Hrvatske. Projekt traje 24 mjeseca, a provođenje je započelo 18. veljače 2025. i trajat će do 17. veljače 2027. godine.

Izneseni stavovi i mišljenja su samo autorova i ne odražavaju nužno službena stajališta Europske unije ili Europske komisije. Ni Europska unija ni Europska komisija ne mogu se smatrati odgovornima za njih. Sadržaj materijala isključiva je odgovornost STUH-a.

ISTRAŽIVANJE

Sezonski radnici posebno ranjivi na kršenje radničkih prava

Savez samostalnih sindikata Hrvatske (SSSH) i Institut za društvena istraživanja u Zagrebu (IDIZ) 31. ožujka su u sklopu online tribine Kako do rada po mjeri čovjeka za sezonske radnike predstavili preliminarne rezultate istraživanja o iskustvu sezonskog rada, a zatim je održana i panel rasprava s predstavnicima sindikata u sektorima u kojima je sezonski rad najzastupljeniji.

Glavni cilj kvalitativnog istraživanja provedenog u sklopu projekta „Rad po mjeri čovjeka“ bio je produbiti razumijevanje obrazaca, uvjeta i karakteristika sezonskog rada. U sklopu istraživanja provedeni su dubinski intervjui s 23 sezonska radnika/ca različitih demografskih karakteristika, ali i različitih sektora djelatnosti, tipa poslodavaca, složenosti poslova i tipova zaposlenja.

Među pozitivnim aspektima sezonskog rada, ispitanici su izdvojili prednosti koji se tiču same prirode sezonskoga rada, poput mogućnosti zarade i uopće pronalaska zaposlenja, kao i dugotrajnog boravka na moru, stjecanja novih vještina, te dinamičnosti posla i fleksibilnosti, posebice za vrijeme studija. No među negativnim aspektima su oni koji ukazuju na podreguliranost sezonskoga rada, te učestalo nepoštivanje i postojećih zakonskih odredbi koje se tiču plaće, radnog vremena, iskorištavanja radnika i loših radnih uvjeta, rada bez ugovora, isplate plaće „na ruke“ i lošeg odnosa poslodavca prema radnicima.

Ispitanici su iskazali vrlo različita iskustva sezonskog rada s obzirom jesu li radili u velikim tvrtkama ili kod malih privatnih poslodavaca – i to s obzirom na uvjete rada, radno vrijeme, slobodne dane i mogućnosti bolovanja, koji su redovito bili nepovoljniji za radnike koji su radili kod malih privatnih poslodavaca jer su, primjerice, radili po tri mjeseca bez slobodnog dana, po 11 sati dnevno ili nisu imali mogućnost otvaranja bolovanja. Ispitanici su imali i vrlo podijeljena iskustva sa smještajem, a ona negativna ticala su se malenih i neadekvatnih prostora, te loših higijenskih uvjeta.

Istraživanjem je obuhvaćeno i pitanje plaća, za koje su radnici iskazivali da je neusklađena s odgovornostima, radnim vremenom i intenzitetom posla. Tako sezonski radnici često rade poslove za koje nisu bili

plaćeni, a s obzirom na velik broj odrađenih sati, isplaćena plaća često je u potpunosti neadekvatna. „Na kraju sam dobila 6.000 kuna plaće, uz smještaj i hranu i izračunala sam da mi je sat ispao 16,6 kuna.“

Uz to, segment plaće sezonskih radnika pokazao se vrlo problematičnim zbog učestalog usmenog dogovora o iznosu plaće, bez potpisivanja ikakvog ugovora, te isplaćivanja plaće „na ruke“. „Nema nijednog privatnog poslodavca koji će vam dati 7.000 kuna na račun.“

„Kada pitate hoće li vam plaća sjesti na račun, oni kažu da ne može jer su veliki doprinosi, pa će pola biti isplaćeno „na ruke.“

Posljedice takve prakse pogubne su za ostvarivanje socijalnih i drugih prava. Isplaćivanje minimalnih doprinosa za mirovinu, izostanak pristupa naknadi za nezaposlene i nemogućnost podizanja kredita samo neke su od njih o kojima niti sami radnici ne razmišljaju i nisu ih svjesni. Štoviše, ispitanici su iskazali nepoznavanje svojih prava na sezonskome radu, a ne znaju ni načine na koje bi ih mogli zaštititi.

Prema tome, istraživanje je pokazalo kako je sezonski rad izrazito prekaran i nesiguran oblik rada po svim aspektima, kojeg karakterizira nizak stupanj kontinuiteta zaposlenja, neadekvatni prihodi, izostanak formalne zaštite takvih radnika, te kontrole nad radnim procesom.

Trenutnu pravnu regulaciju, kao i komparativnu analizu s drugim zemljama članicama Europske unije iznijela je savjetnica SSSH za radno i socijalno pravo Sunčica Brnardić. U Hrvatskoj, naime, ne postoji poseban ugovor za sezonski rad, već se za njega uglavnom koristi ugovor na određeno vrijeme, reguliran Zakonom o radu. Sindikati, stoga, zagovaraju da se sezonski rad uvrsti kao jedan od opravdanih razloga za potpisivanje ugovora na određeno vrijeme, a potrebno je i zakonski jasnije utvrditi koji poslodavac posluje sezonski.

Brnardić je istaknula i primjere drugih europskih zemalja koji dodatnim mjerama osiguravaju kvalitetnije radne uvjete i socijalnu sigurnost za sezonske radnike. To su, primjerice, obveza poslodavca da

zaposli radnika i u sljedećoj sezoni, kao i vezivanje trajanja radnog odnosa za čitavo trajanje sezonskog poslovanja poslodavca. U drugim mediteranskim zemljama poput Španjolske i Grčke, sezonski radnici imaju pravo na otpremninu, zakonom uređeni sezonski dodatak za hranu, a po završetku sezone ostvaruju i naknadu za nezaposlene.

Sezonski je rad u Hrvatskoj najizraženiji u turizmu, poljoprivredi i trgovini. U panel raspravi su sudjelovali Rozana Duplancić iz Sindikata trgovine Hrvatske (STH), Sunčica Benović iz Sindikata turizma i usluge Hrvatske (STUH) i Davor Vrbeć iz Sindikata zaposlenih u poljoprivredi, prehrambenoj, duhanskoj industriji i vodoprivredi Hrvatske (PPDIV). Istaknuto je kako je bi na poboljšanje položaja sezonskih i stranih radnika trebalo utjecati širokom primjenom proširenih sektorskih kolektivnih ugovora, kao što je to slučaj u drugim europskim zemljama.

Naime, proširenim sektorskim kolektivnim ugovorima osigurala bi se prava koja bi morali primjenjivati svi poslodavci u određenoj djelatnosti, čime bi se drastično povećao broj radnika na koja bi se ta prava, uključujući i rang plaća, morala primjenjivati. Naime, ondje gdje postoji sindikat i gdje su potpisani kućni kolektivni ugovori na razini poslodavca, pokazuju istraživanja, prava se rjeđe krše, radnici su informiraniji o svojim pravima, a primjenu tih prava kontrolira sindikat.

Online tribina Kako do rada po mjeri čovjeka za sezonske radnike održana je u okviru projekta „Rad po mjeri čovjeka“, sufinanciranog sredstvima Europske unije iz Europskog socijalnog fonda.

Obljetnica osnutka SSSH

Prije 36 godina, 13. svibnja 1990., osnovan je Savez samostalnih sindikata Hrvatske – prva neovisna sindikalna središnjica u Hrvatskoj i jedan od ključnih društvenih čimbenika u obrani radničkih prava, socijalne pravde i dostojanstva rada.

Od osnutka SSSH – povijesnog prijeloma i početka izgradnje modernog, demokratskog i neovisnog sindikalnog pokreta u Republici Hrvatskoj – bili smo i ostali predvodnici borbe za stavljanje interesa radnika ispred interesa političkih i ekonomskih centara moći.

Kroz Domovinski rat, tranziciju, privatizaciju, gospodarske krize, pandemiju i duboke promjene svijeta rada, SSSH je ostao dosljedan temeljnoj ideji zbog koje je nastao – da radnici moraju imati snažan, organiziran i neovisan kolektivni glas.

U više od tri i pol desetljeća SSSH se profilirao kao jedan od ključnih društvenih stabilizatora Hrvatske, često sprječavajući daljnju eroziju socijalnih i radničkih prava u vremenima kada se pod krinkom „nužnih reformi“ pokušavalo teret kriza prebaciti upravo na radnike i umirovljenike.

Inicirali smo, predvodili i sudjelovali u svim najvažnijim akcijama i trenucima u povijesti hrvatskog sindikalnog pokreta, među kojima je i inicijativa „67 je previše“, jedna od najvećih ako ne i najveća sindikalna akcija u modernoj Hrvatskoj. Gotovo 750 tisuća prikupljenih potpisa nije predstavljalo samo odbacivanje loše mirovinske reforme, nego i snažnu poruku da građani neće pristati na društvo u kojem se od radnika stalno traže nova odricanja, dok se istovremeno štite interesi kapitala i privilegiranih manjina. Ta je akcija pokazala snagu solidarnosti, zajedništva i organiziranog sindikalnog djelovanja.

SSSH je tijekom svih ovih godina sudjelovao u izgradnji kolektivnog pregovaranja, obrani javnih službi, zaštiti prava radnika u privatnom i javnom sektoru, borbi za dostojanstvene plaće i sigurnije uvjete rada, kao i u očuvanju socijalnog dijaloga kao jednog od temelja demokratskog društva.

Obljetnice nisu samo prilika za prisjećanje na prošlost, nego i za potvrdu odgovornosti prema budućnosti. Danas, 36 godina nakon osnutka, borba za radnike ponovno ulazi u razdoblje velike društvene važnosti. U razdoblje nove klasne borbe.

Iako Hrvatska posljednjih godina bilježi gospodarski rast i rekordno nisku nezaposlenost, veliki broj radnika i umirovljenika od svog rada i svojih mirovina i dalje ne može živjeti dostojanstveno. Troškovi života rastu brže od plaća, stanovanje postaje luksuz, a sve veći dio društvenog bogatstva koncentrira se u rukama malobrojnih.

Podaci jasno pokazuju dubinu te nepravde: dok je neto dobit po zaposlenom kod poduzetnika u proteklom desetljeću rasla višestruko brže od plaća, radnici u Hrvatskoj i dalje primaju znatno niže plaće od razine koja odgovara produktivnosti njihova rada. Hrvatski radnici stvaraju europsku vrijednost, ali za svoj rad često primaju perifernu plaću.

Zato SSSH danas jasno poručuje: povećanje plaća, rast mirovina, pravednija raspodjela novostvorene vrijednosti i jačanje kolektivnog pregovaranja nisu samo socijalna pitanja – oni postaju pitanje društvene stabilnosti, opstanka i budućnosti Hrvatske.

Prosvjed „Hrvatska zajedno za veće plaće i mirovine“, održan 18. travnja u Zagrebu, pokazao je da među radnicima i umirovljenicima postoji snažna potreba za zajedništvom, solidarnošću i

organiziranom borbom za pravednije društvo. Pokazao je i da ljudi više ne pristaju na društveni model u kojem se uspjeh gospodarstva mjeri rastom profita, dok velik dio građana živi pod stalnim pritiskom nesigurnosti, dugova i rasta troškova života.

SSSH će zato i u godinama koje dolaze nastaviti graditi snažan i aktivan sindikalni pokret koji radnike stavlja na prvo mjesto.

To znači:

- borbu za snažniji rast minimalne i svih ostalih plaća,
- jačanje kolektivnog pregovaranja i granskih kolektivnih ugovora,
- borbu protiv sive ekonomije i zloupotreba rada,
- zalaganje za pravedniji mirovinski sustav,
- obranu javnih službi i socijalne države te
- jačanje solidarnosti među radnicima svih sektora i generacija.

U vremenu rastuće individualizacije i društvene nesigurnosti, sindikati ostaju jedan od rijetkih prostora kolektivne zaštite, solidarnosti i društvene ravnoteže.

Trideset i šest godina borbe naučilo nas je jednu važnu stvar: radnička prava nikada nisu poklonjena – ona su uvijek izborna.

SSSH će zato i dalje biti organizacija koja radnike stavlja na prvo mjesto. Organizacija koja neće pristati na normalizaciju nejednakosti, nesigurnosti i potplaćenog rada. Organizacija koja vjeruje da Hrvatska može biti pravednija zemlja – ali samo ako glas rada bude dovoljno snažan da ga se više ne može ignorirati.

Svim sindikalnim povjerenicama i povjerenicima, članicama i članovima sindikata, radnicama i radnicima koji su tijekom svih ovih godina doprinijeli jačanju SSSH i svih naših sindikata – hvala na solidarnosti, upornosti i hrabrosti.

Zajedno smo jači!

Preuzeto sa sssh.hr

Praznik rada u Tvornici – zajedno!

Nakon velikog i uspješnog prosvjeda „Hrvatska zajedno za veće plaće i mirovine“, na kojem smo poslali snažnu poruku o nužnosti promjena, tri sindikalne središnjice Savez samostalnih sindikata Hrvatske (SSSH), Nezavisni hrvatski sindikati (NHS) i Matica hrvatskih sindikata (MHS) održali su uoči Međunarodnog praznika rada „Praznik rada u Tvornici – zajedno!“.

Na skupu smo se osvrnuli na održani prosvjed te raspravljati o daljnjim sindikalnim aktivnostima i prioritetima, prvenstveno u kolektivnom pregovaranju i javnopolitičkom zagovaranju.

Pratite sada izvještaje o dobiti pojedini privatnih kompanija. Pred neki dan je bilo izvješće o dobiti najvećeg trgovačkog privatnog lanca u Hrvatskoj od oko 53 milijuna eura, gdje će dva najveća dioničara podijeliti 8,3 milijuna eura i naravno svi ostali sukladno tisuću eura po dionici. Da ne spominjem jednu drugu veliku kompaniju koja je jučer objavila podatak da im je dobit za 75 posto veća nego 2024. godine. E tu se nalazi novac. Tu se nalazi preraspodjela zajednički stečene vrijednosti o kojoj mi cijelo vrijeme govorimo. Tu trebamo udariti, to je jedna dugotrajna borba, dugotrajni put, moramo smanjiti taj odnos u kojoj je Hrvatska rekorder na razini eurozone. 40 posto zajednički stečene vrijednosti ide u dobit, u dividende, a preostali 60 posto mora biti za sve ostalo, uključujući plaće, kazao je Mladen Novosel, predsjednik SSSH.

Produktivnost ovisi o radniku i o poslodavcu hoće li ulagati u tehnološke procese i organizaciju, ne ovisi o sindikatima. U cijelom tom procesu važno je imati zadovoljnog radnika, no zadovoljnog radnika koji živi i radi u Zagrebu te zarađuje 850 ili 900 eura teško ćete naći, rekao je Dražen Jović, predsjednik NHS.

Mislim da ono što smo sada stekli, ovom zajedničkom suradnjom, je vrlo čvrsti temelj kojeg moraju biti svjesni i svi poslodavci, i vlada Republike Hrvatske kao najveći poslodavac. Mi smo stekli takav temelj gdje smo sada itekako svjesni da neovisno o tome dolaze li radnici iz javnog, privatnog ili

državnog sektora da smo tu jedni i druge, istaknula je Sanja Šprem, predsjednica MHS.

U središnjem dijelu programa usvojena je deklaracija o suradnji sindikalnih središnjica, kojom se dodatno učvrstio zajednički okvir djelovanja u budućem razdoblju.

Temeljni ciljevi deklaracije:

1. Rast plaća u skladu s gospodarskim rastom i troškovima života te približavanje prosjeku EU.
2. Jačanje kolektivnog pregovaranja i veće uključivanje članova sindikata.
3. Aktivnija uloga države u politici plaća i regulaciji tržišta rada.
4. Dosljedna provedba kolektivnih ugovora, borba protiv sive ekonomije i zaštita radničkih prava.
5. Jačanje solidarnosti između sindikata i sektora.
6. Koordinirano sindikalno djelovanje, uključujući kampanje i industrijske akcije.
7. Jačanje sektorskog pregovaranja i revizija kriterija reprezentativnosti poslodavaca.
8. Unaprjeđenje institucionalne uloge sindikata.
9. Jačanje mirovinskog sustava kroz rast plaća, borbu protiv sive ekonomije i pravedniju poreznu politiku.

Preuzeto s www.sssh.hr

Hrvatska zajedno za dostojanstven rad – snažna poruka s velikog prosvjeda za veće plaće i mirovine

Zagreb je 18. travnja 2026. postao središte jedne od najvažnijih građanskih i radničkih poruka posljednjih godina. Na velikom sindikalnom prosvjedu, u organizaciji Saveza samostalnih sindikata Hrvatske (SSSH), Nezavisnih hrvatskih sindikata (NHS), Matice hrvatskih sindikata (MHS) i Sindikata umirovljenika Hrvatske (SUH), pod naslovom „Hrvatska zajedno za veće plaće i mirovine“, okupili su se deseci tisuća ljudi iz svih dijelova zemlje – radnici, umirovljenici, mladi, obitelji – svi ujedinjeni oko iste ideje: da rad mora omogućiti dostojanstven život, a u starosti sigurnost i mir.

Od 10:00 sati započelo je okupljanje članova sindikata kod zagrebačkog Hrvatskog narodnog kazališta, odakle je oko 11:20 povorka krenula Frankopanskom ulicom i Ilicom prema Trgu bana Josipa Jelačića. Na čelu povorke s transparentom „Hrvatska zajedno za veće plaće i mirovine“ nosili su Mladen Novosel, predsjednik SSSH, Višnja Stanišić, predsjednica SUH-a, Sanja Šprem, predsjednica MHS-a, Tea Jarc, konfederalna tajnica Europske konfederacije sindikata (ETUC) i Dražen Jović, predsjednik NHS-a. Uz zastave i sindikalna obilježja nezadovoljstvo se isticalo zviždanjem i transparentima

poput „Ako je sve poskupjelo, zašto naš rad nije?“, „Dostojanstvo nema cijenu“, „Stop porezu na siromaštvu“, „Moja mirovina je crkavica“, „Ako je poskupjelo zašto naš rad nije?“, „Gradimo luksuz, živimo akciju i popuste!“, „Nemaju svi u Dubrovniku apartmane“, „Poslodavci, prekovremeni sati nisu volontiranje!“, „Naš rad vrijedi – vrijedi više!“, „Sestre zaslužuju više“, „Ne tražimo skupocjene satove, broševe, umjetnine, tražimo poštovanje kolektivnog ugovora“, „Mi nosimo cement, vi nosite prazna obećanja“, „Ako je plaća tajna, onda je očito i sramota“, „Ovim tempom jedina povišica koju mogu očekivati je socijalna naknada!“...

Glavni zagrebački trg bio je ispunjen energijom koja nije bila samo izraz nezadovoljstva, nego i nade. Program je počeo nešto iza 11:00 sati, a vodili su ga glumci Maruška Aras i Andrija Nazlić, koji su „zagrijavali“ okupljene uoči dolaska sindikalne povorke.

Središnje poruke prosvjeda jasno su artikulirali sindikalni čelnici, naglašavajući da gospodarski rast mora biti ravnomjernije raspoređen među svima koji ga stvaraju.

Prvi na pozornicu stupio je Mladen Novosel i snažno je upozorio na nejednakosti koje su se godinama gomilale:

Vi ste osvojili zlatnu medalju svojim dolaskom ovdje u velikom broju. Vi ste naša snaga. Vi ste Hrvatska. Hvala vam što ste došli, kazao je na početku.

Pokušali su iz Vlade i od strane poslodavaca proteklih dana manipulirati do krajnjih granica kako nas danas ovdje ne bi bilo. Ali, gospodo iz Vlade, gospodo poslodavci – pogledajte ovo! Snimajte dronovima, nećete se moći načuditi koliko nas ima.

Predsjednik Vlade jučer je rekao da će pažljivo slušati što će se govoriti na prosvjedu. Evo, gospodine Plenkoviću, moja malenkost i moje kolege poslat ćemo vam

zahtjeve. Reći ćemo što nas boli, što boli sve od ljude koji su danas ovdje došli.

Korupcija – čuli ste! Dajte jedan zvižduk protiv korupcije!

Jedan zvižduk protiv pohlepe!

Jedan zvižduk protiv sive ekonomije!!

Jedan zvižduk protiv inflacije!!

U tom trenutku okupljeni su počeli vikati: Lopovi, lopovi!

U Hrvatskoj radi oko 250.000 ljudi u javnom sektoru. Vlada kaže: „Mi smo njima značajno podigli plaće, nemaju razloga prosvjedovati.“ Ja vas pitam – imate li razloga za prosvjed?

U privatnom sektoru zaposleno je više od milijun i 120 tisuća radnika. Dvije trećine radnika prima minimalnu plaću od 1.150 eura bruto ili tek nešto malo više. Ne može to tako, ne može!

Iz Vlade kažu da ne mogu dizati plaće jer onda neće moći graditi vrtiće. Ali rješenja – i to komuniciramo već 30 dana, obišli smo četiri velika hrvatska grada – novca ima. Ne samo u državnom proračunu, nego i u velikoj dobiti hrvatskih privatnika i poslodavaca. Kažu da su neproduktivni – pa kako su onda ostvarili toliku dobit? Lažu, lažu!

Naš zahtjev je prije svega krenut ću do umirovljenika, jer oni su najugroženiji, jer njima je najteže. Promijenite način obračuna mirovina. Ovakvim načinom umirovljenici nikada neće moći biti građani normalnog reda. Ne izbrišite 10 godina ratnih od 1990. do 2000. kada se doprinose gotovo nisu upla-

ćivali. Odaberite barem kao u Sloveniji 20-ak najboljih godina i onda ćete dobiti primjerene mirovine.

Nadalje povisite minimalnu plaću na 1510 eura bruto ili 1100 eura neto. Imat ćete prostora za više mirovine. Imat ćete prostora za više plaće.

Viša minimalna plaća podići će razinu ostalih plaća. I mi ćemo kroz kolektivne pregovore učiniti sve da dođemo do prosječne plaće. Do plaće koja je adekvatna u ovom trenutku, koja može konkurirati svim ovim visokim cijenama. 2200 eura neto. To je plaća koju je u ovom trenutku minimalno zaslužuje svaki hrvatski radnik. Gospodine Plenkoviću, da ne mislite da smo nerazumni i da ne mislite da to tražimo odmah, nudimo nagodbu u dva koraka. Krajem ove godine kada se diže minimalna plaća za sljedeću, podignite je za 250 eura u bruto. Isto toliko podignite sljedeće godine. Nije to od vaših plaća, nije to od vaših mirovina. To je od pohlepe.

U nastavku je dodatno naglasio gdje vidi prostor za promjene: Novca ima... u silnoj dobiti hrvatskih poslodavaca.

Njegove riječi naišle su na snažan odjek među okupljenima, jer su mnogi prepoznali vlastitu svakodnevnicu u toj poruci. Novosel je prema Vladi RH izašao s jasnim i konkretnim zahtjevima

- minimalna plaća od 1100 eura (neto)
- prosječna plaća od 2200 eura (neto)
- prosječna mirovina od 1100 eura

Predsjednica Sindikata umirovljenika Hrvatske Višnja Stanišić rekla je da ovo nije običan prosvjed, nego prosvjed istine.

Ovdje su zajedno studenti, radnici i umirovljenici jer danas si student, sutra radnik, a prekosutra, a nisi ni trepnuo, već je u mirovini. Zato moramo biti složni i podržavati jedni druge i ne smijemo se dovesti u situaciju da se borimo jedni protiv drugih, poručila je.

Mi se zalažemo da država donese zakon kojim će se liječnicima zabraniti rad u privatnim poliklinikama ako rade u državnim ustanovama, napomenula je.

Konfederalna tajnica Europske konfederacije sindikata Tea Jarc, koja je na prosvjed stigla iz Slovenije, rekla da Hrvatska po pitanju plaća zaostaje za drugim članicama Europske unije.

Obitelji ovdje troše više od četvrtine prihoda na hranu, a mladi si ljudi ne mogu priuštiti stanovanje. Ono što je nekada bilo osnovno pravo postalo je luksuz, navela je.

Jučer sam u Zagrebu vidjela nešto što me šokiralo. Cijene su ovdje gotovo iste kao u Sloveniji, a plaće nisu. Ni u Sloveniji plaće nisu super, ali ovo nije fer i nije normalno, dodala je.

Predsjednik Nezavisnih hrvatskih sindikata Dražen Jović rekao je da je dosta toga da hrvatski radnik bude siromašan u vlastitoj zemlji.

Može li mlada osoba uopće kupiti kvadrat stana za svoju plaću? Zar nije dosta toga? Prosječna plaća je 1511 eura, ali vam nitko neće reći da 70 posto radnika u Hrvatskoj ima plaću nižu od prosjeka. Je li to normalno? upitao je.

Predsjednica Matice hrvatskih sindikata Sanja Šprem ustvrdila je da je bolna istina da je Hrvatska postala preskupa za vlastite ljude.

Zar je normalno da plaćamo toliko skuplje, a zarađujemo toliko manje? Inflacija nas jede. Zašto se dopušta da građani Hrvatske dvostruko jače osjećaju posljedice

ce vanjskih šokova? upitala je, nakon čega su prosvjednici počeli skandirati: „Lopovi! Lopovi!“

Nećemo danas stati. Idemo dalje, u pregovore za kolektivne ugovore, za školstvo, zdravstvo, za osnovicu plaća. Nismo danas ovdje podijeljeni na javni, državni i privatni sektor. Nitko se više neće sam boriti za svoja prava, napomenula je.

Posebnu težinu prosvjedu dali su sami radnici, čije su priče i iskustva oblikovali stvarnu sliku stanja u društvu. Na skup su stigli iz različitih sektora – industrije, obrazovanja, zdravstva, turizma – ali s vrlo sličnim porukama.

Jedna od najčešće ponavljanih misli bila je jednostavna, ali snažna: Vrijeme je da zajedno dignemo glas za veće plaće... Mnogi od nas žive od svog rada i zaslužuju pravednu plaću.

Ta rečenica sažima osjećaj velikog broja građana koji, unatoč radu i trudu, teško pokrivaju osnovne životne troškove.

Drugi sudionik prosvjeda otvoreno je rekao ono što mnogi osjećaju: Hrvatski radnik vrijedi upola manje, nemojmo se lagati...

Takve izjave nisu bile izraz pesimizma, već poziv na promjenu. Radnici su jasno poručili da žele društvo u kojem će njihov rad biti cijenjen, a ne podcijenjen.

Mnogi su isticali i generacijski aspekt problema – mladi koji razmišljaju o odlasku iz zemlje, ali i stariji koji nakon desetljeća rada žive s nedostatnim mirovinama. Upravo je ta međugeneracijska solidarnost

bila jedna od najupečatljivijih karakteristika prosvjeda.

Velik broj umirovljenika pridružio se prosvjedu, noseći poruke koje su podsjećale da pitanje mirovina nije samo ekonomsko, nego i pitanje dostojanstva.

Za mnoge od njih, svakodnevnica znači odricanje i brigu oko osnovnih troškova. Njihova prisutnost bila je snažan podsjetnik da društvo koje ne brine o svojim starijima gubi dio vlastite humanosti.

U razgovorima među okupljenima često se mogla čuti misao da mirovina treba biti nagrada za rad, a ne borba za preživljavanje.

Podsjetimo, cilj prosvjeda bio je upozoriti na neizdrživo financijsko stanje velike većine građana Hrvatske, a sve kao rezultat pohlepe vlasnika kapitala, koji beskrajno iscrpljuju naše resurse ne vodeći računa o budućnosti Hrvatske i preživljavanju običnog „malog“ čovjeka. Podatak koji to zorno ilustrira je da je u razdoblju od 2015. do 2024. godine neto dobit poduzetnika porasla za čak 336 posto, dok je prosječna plaća zaposlenih porasla 72 posto. Radnici su zaradili tvrtkama povećanje dobiti, ali pravednu nagradu nisu dobili.

Prije samog prosvjeda vodstvo sindikalnih središnjica je u ožujku i prvoj polovici travnja obišlo najveće hrvatske gradove (Rijeku, Split, Osijek i Zagreb) i održalo skupove sindikalnih povjerenika na kojima su ih informirali o razlozima prosvjeda i planiranim aktivnostima.

Preuzeto (i prilagođeno) s www.sssh.hr

Konferencija za medije SSSH: Tri razine minimalne plaće

Savez samostalnih sindikata Hrvatske (SSSH) održao je 24. travnja konferenciju za medije na kojoj je predstavio Inicijativu SSSH za tri razine minimalne plaće kojoj je cilj povećati razlike između plaća za poslove bitno različite složenosti i odgovornosti koje su postale premale ili čak simbolične. Proteklih nekoliko godina, uslijed snažnog rasta minimalne plaće koju određuje Vlada RH, u brojnim poduzećima i ustanovama došlo je do znatnog sužavanja raspona plaća, posebno između poslova niže i srednje razine složenosti. Inicijativu je predstavio Mladen Novosel, predsjednik SSSH, a o primjerima malih razlika između plaća govorili su Eduard Andrić, predsjednik Sindikata turizma i usluga Hrvatske (STUH) i Jasenka Vukšić, predsjednica Sindikata graditeljstva Hrvatske (SGH). SSSH će podnijeti zahtjeve Hrvatskoj udruzi poslodavaca (HUP) s pozivom za pokretanje bipartitnog dijaloga o ovoj temi, a sa svrhom razmatranja mogućnosti sklapanja Općeg kolektivnog ugovora za gospodarstvo, ili nekog drugog oblika sporazuma, kojim bi se pokušale urediti minimalno prihvatljive razlike između osnovnih plaća za poslove niže, srednje i više razine složenosti.

Inicijativa SSSH za tri razine minimalne plaće

Proteklih nekoliko godina, uslijed snažnog rasta minimalne plaće koju određuje Vlada RH, u brojnim poduzećima i ustanovama došlo je do znatnog sužavanja raspona plaća, posebno između poslova niže i srednje razine složenosti.

Savez samostalnih sindikata Hrvatske (SSSH) održao je konferenciju za medije na kojoj je predstavio Inicijativu SSSH za tri razine minimalne plaće kojoj je cilj povećati razlike između plaća za poslove bitno različite složenosti i odgovornosti koje su postale premale ili čak simbolične.

Inicijativu je predstavio Mladen Novosel, predsjednik SSSH, a o primjerima malih razlika između plaća govorili su Eduard Andrić, predsjednik Sindikata turizma i usluga Hrvatske (STUH) i Jasenka Vukšić, predsjednica Sindikata graditeljstva Hrvatske (SGH).

U Hrvatskoj trenutno radi više od 100.000 radnika koji zarađuju tek malo vi-

še od minimalne plaće, bez obzira što su njihovi poslovi složeniji od onih koji primaju minimalnu plaću, a što je posljedica intenzivnog rasta minimalne plaće (2016. godine ona je bila 414 €, a 2025. čak 970 €), istaknuo je Novosel i dodao da ostale plaće koje obuhvaćaju srednje i visoko složene poslove nisu rasle ni približno tom dinamikom kao minimalna plaća. Radnici naših udruženih sindikata svakodnevno iskazuju jedno ogromno nezadovoljstvo, osjećaju se diskriminirano i podcijenjeno. Rade za skoro istu bruto plaću kao i oni radnici koji rade najjednostavnije poslove. Naveo je i kako poslodavci kroz kolektivne pregovore nisu bili zainteresirani dizati svima jednako plaće, a ove premale razlike nadoknađuju neoporezivim primicima.

SSSH traži ugovaranje tri razine minimalne plaće među skupinama poslova različite razine složenosti:

1. Niža razina složenosti poslova – minimalno 1.000 € bruto,
2. Srednja razina složenosti poslova – minimalno 1.500 € bruto,
3. Viša razina složenosti poslova – minimalno 2.000 € bruto.

Isto se može postići u kolektivnom pregovaranju reprezentativnih sindikalnih središnjica s reprezentativnom udrugom poslodavaca, i države, kao i mogućim prijedlogom općeg kolektivnog ugovora (u povijesti RH bio je prijedlog 1996. godine).

U sektoru turizma i usluga postoji granski kolektivni ugovor već od 30 godina, a u njemu su definirane četiri minimalne plaće, ovisno o stupnju zahtjevnosti poslova. Eduard Andrić upozorava da se ove godine stvorila najmanja razlika između najjednostavnijih poslova (970 €) i najzahtjevnijih poslova (980 €) što je apsolutno neprihvatljivo. Navodi kako bi ova inicijativa usporila odlazak domicilne stručne radne snage.

Sektor graditeljstva u svog granskom kolektivnom ugovoru ima definirano 13 kategorija i potkategorija složenosti poslova, no isplata minimalnih plaća za njih se ne poštuje. Mi smo jedan od primjera za koji možemo reći da smo okvire postavili, međutim pravila se ne primjenjuju, bez obzira što su Zakonom o minimalnim plaćama definirani sustavi nadzora. Radnike se prijavljuje na plaće za poslove niže zahtjevnosti, a ostatak se nadoknađuje neoporezivim davanjima, kazala je Jasenka Vukšić, predsjednica Sindikata graditeljstva Hrvatske.

SSSH je predao zahtjeve Hrvatskoj udruzi poslodavaca (HUP) s pozivom za pokretanje bipartitnog dijaloga o ovoj temi, a sa svrhom razmatranja mogućnosti sklapanja Općeg kolektivnog ugovora za gospodarstvo, ili nekog drugog oblika sporazuma, kojim bi se pokušale urediti minimalno prihvatljive razlike između osnovnih plaća za poslove niže, srednje i više razine složenosti.

Nacionalni dan zaštite na radu, 28. travanj

Rad ne smije ubijati!

Uspomen na 30 poginulih na radnom mjestu u 2024. godini u Hrvatskoj, Savez samostalnih sindikata Hrvatske simbolično je u zagrebačkom parku Zrinjevac položio 30 kaciga čime je obilježio Svjetski dan sigurnosti i zaštite zdravlja pri radu te Nacionalni dana zaštite na radu.

Prema podacima Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO) u 2024. godini prijavljene su 17.886 prijave o ozljedama na radu, od kojih je njih 13.554 priznato. Prijavljeno je i 187 prijava o profesionalnim bolestima od kojih je njih 116 priznato.

Na aktualne probleme u području zaštite na radu na konferenciji za medije upozorio je Mladen Novosel, predsjednik

Saveza samostalnih sindikata Hrvatske (SSSH): Postavlja se pitanje što je potrebno napraviti da broj smrtno stradalih na radnom mjestu počnu padati i da krenu prema nuli, što je cilj Europske komisije. Taj cilj, uz ovakve trendove u Hrvatskoj je očito daleka budućnost ako se ništa ne promjeni.

Predstavljeni su zahtjevi koje je SSSH uputio Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike za unapređenje zakonskog i nadzornog okvira zakona i propisa u području zaštite na radu s konkretnim prijedlozima:

1. Poboljšanje zaštite radnika na radu od nepovoljnih vremenskim uvjeta na otvorenom,
2. Jačanje radničke participacije u području zaštite na radu,
3. Promoviranje osposobljavanja radničkih predstavnika,
4. Učinkovitiji nadzor radnog vremena,
5. Propisivanje minimalnih uvjeta stanovanja radnika državljana trećih zemalja na terenu uz propisivanje novčanih kazni za poslodavce u slučaju nepoštivanja istih.

Najčešći uzroci smrti na radu su neprikladna pravila zaštite na radu i neispravna sredstva za rad. Među djelatnostima najviše smrti bilježi sektor graditeljstva, posebno kod mikro i malih poslodavaca. Od 30 poginulih na radnom mjestu, njih je 17 iz sektora graditeljstva.

Foto: SSSH

Hrvatska među zemljama koje su probile rok EU-a za uvođenje obveze transparentnosti plaća

Europska konfederacija sindikata (ETUC) oštro je kritizirala većinu država članica Europske unije, uključujući i Hrvatsku, jer nisu na vrijeme prenijele Direktivu o transparentnosti plaća u svoja nacionalna zakonodavstva.

Iako su imale više od tri godine za pripremu, gotovo sve države članice Europske unije propustile su službeni rok (7. lipnja 2026.) za uvođenje Direktive o transparentnosti plaća u nacionalne zakone. Prema analizi Europske konfederacije sindikata (ETUC), samo su tri zemlje – Slovačka, Italija i Litva – uspješno i u potpunosti ispunile ovu obvezu na vrijeme.

Cilj ove europske uredbe je konačno iskorijeniti tajnost plaća i smanjiti dugogodišnji jaz u primanjima između muškaraca i žena. ETUC upozorava da se zbog kašnjenja i podilaženja korporativnim lobijima izravno nanosi šteta radnicama diljem Europe. Procjenjuje se da svaka godina odgađanja primjene ovih pravila žene u prosjeku košta 4.256 eura izgubljenih plaća.

Hrvatska u skupini bez nacrtu zakona

Istraživanje ETUC-a pokazuje jasnu podjelu unutar Unije kada je riječ o provedbi ove važne direktive:

- Zakon usvojen na vrijeme: Slovačka, Italija, Litva.
- Djelomično ili odgođeno usvajanje: Poljska, Češka, Malta, Belgija.
- Odgođeno za 2027. (ali nacrt postoji): Nizozemska, Francuska, Danska, Finska, Cipar, Bugarska, Rumunjska.
- Nema objavljenog nacrtu niti jasnog vremenskog okvira: Hrvatska, Njemačka, Španjolska, Austrija, Estonija, Grčka, Mađarska, Latviju, Luksemburg, Portugal, Slovenija.
- Otvoreno protivljenje uvođenju: Švedska.

U Hrvatskoj, koja se našla u skupini zemalja bez javno objavljenog nacrtu zakona i preciznog plana implementacije, radnici i sindikati i dalje ostaju bez ključnih alata za provjeru i suzbijanje potencijalne diskriminacije u primanjima.

Oštre reakcije Europske konfederacije sindikata (ETUC) upućene su nacionalnim vladama.

Nepoštivanje ovog roka je izravna izdaja radnica i sramotan neuspjeh političkog vodstva koje je pokleknulo pred agresivnim lobiranjem poslodavaca, izjavila je Esther Lynch, glavna tajnica ETUC-a i dodala da tajnost plaća daje svu moć poslodavcima, a ženama i sindikatima uskraćuje osnovne informacije koje su im potrebne za borbu protiv nejednakosti.

Europska komisija je do sada čvrsto odbijala sve zahtjeve poslodavaca za ublažavanjem ili razvodnjavanjem pravila direktive. Zamjenica glavne tajnice ETUC-a, Isabelle Schömann, naglasila je da su radnice predugo čekale: Transparentnost plaća donijet će ogromnu promjenu za milijune žena čiji je rad predugo podcijenjen, dok je trošak koji tvrtke pritom moraju snositi uistinu minimalan.

Foto: Magnific.com

Što donosi Direktiva o transparentnosti plaća

Kada se konačno ugradi u nacionalne zakone, ova će direktiva donijeti korjenite promjene na tržištu rada u korist radnika:

- **Zabrana tajnosti plaća:** Poslodavci više neće smjeti ugovorima o radu zabranjivati radnicima da međusobno razgovaraju o svojim primanjima.
- **Transparentnost pri zapošljavanju:** Već u oglasu za posao ili prije samog razgovora, poslodavac će morati navesti početnu plaću ili raspon plaće za otvorenu poziciju.
- **Kraj ispitivanja o prošlim plaćama:** Poslodavci tijekom selekcijskog postupka više neće smjeti pitati kandidate koliko su zarađivali na bivšem poslu, čime se sprječava prenošenje „potplaćenosti“ iz tvrtke u tvrtku.
- **Obvezno izvještavanje:** Tvrtke će morati redovito podnositi izvješća o rodnom jazu u plaćama, a u slučaju razlike veće od 5 % koja se ne može opravdati objektivnim kriterijima, morat će u suradnji sa sindikatima provesti korektivne mjere.

Izvor: ETUC /SSSH

Izvršni odbor EFFAT-a

Na zasjedanju Izvršnog odbora Europske federacije sindikata iz sektora ugostiteljstva, turizma, poljoprivrede i prehrambene industrije (EFFAT) čiji je Sindikat turizma i usluga Hrvatske dugogodišnji punopravni član, održanom u Briselu 9. i 10. lipnja 2026. sudjelovala je Sunčica Benović, tajnica i voditeljica pravnih poslova STUH-a.

Na zasjedanju je usvojen važan dokument „Politika EFFAT-a o organiziranju i obnovi sindikata“ u kojem je jačanje sindikalnog pokreta i obnova sindikata povećanjem broja članova istaknuto kao prioritet broj jedan!

Citat: „Obnova i organiziranje sindikata nisu opcionalni. Oni su ključni za budućnost radnika, demokraciju i socijalnu pravdu diljem Europe.

Snaga sindikata prije svega ovisi o brojnosti, ali i o kvaliteti sudjelovanja i snažnim pravima kolektivnog pregovaranja. Trenutni opći pad članstva u sindikatu neizbježno dovodi do porasta moći poslodavaca i stoga dodatnog pritiska na plaće, rastuće nejednakosti i veće nesigurnosti. Za EFFAT i njegove članice, koje predstavljaju radnike u nekim od najnesigurnijih sektora europskog gospodarstva, preokretanje ovog trenda hitna je politička odgovornost.

Radnici i sindikati u sektorima EFFAT-a suočavaju se s nizom velikih izazova, velikim udjelom sezonalnosti i ugovorima na određeno vrijeme samo za sezonske poslove uz konstantan nedostatak radne snage.

Ove sektorske izazove dodatno pogoršava širi kontekst političke i ekonomske nestabilnosti čiji je cilj obespraviti našu ulogu i naše napore da osiguramo bolje plaće i uvjete rada za radnike, kao i demokratsko pravo radnika na štrajk. To dodatno otežava napore pri organiziranju novih članova i zadržavanje postojećih, posebno tijekom razdoblja ekonomskih teškoća.

Jačanje pokreta iznutra stoga nije samo ključno za osiguranje budućnosti našeg pokreta, već i najučinkovitiji način koji trenutno imamo kako bismo ostvarili osjetna poboljšanja za radnike koje predstavljamo. Ovaj pothvat zahtijeva značajne napore svih dijelova našeg pokreta, uključujući EFFAT na europskoj razini.

Posebno je važno da sve članice EFFAT-a stave jačanje i obnovu sindikata na vrh svog sindikalnog programa. To je jedini način da se preokrene trenutni pad članstva u sindikatima.“

Nakon zasjedanja Izvršnog odbora dana 11. lipnja održan je sastanak na temu „Jačanja sindikalne moći u sektoru ugostiteljstva koji je održan uz sudjelovanje predstavnika IUF-a (svjetske organizacije sindikata iz sektora) na kojem su predstavnici sindikata iz Španjolske, Belgije, Nizozemske, Francuske, Italije i Hrvatske prezentirali stanje socijalnog dijaloga u svojim državama i izazove s kojima se susreću u svom radu i aktivnostima u sektoru ugostiteljstva i turizma. Tom prilikom Sunčica Benović prezentirala je stanje u sektoru turizma u Hrvatskoj i aktivnosti Sindikata turizma i usluga na nacionalnom nivou, uz poseban naglasak na velike izazove i aktivnosti sindikata u kolektivnim pregovorima na nivou poslodavaca, u cilju povećanja plaća i boljih uvjeta rada svih zaposlenih, kako domaćih tako i stranih radnika.

Tijekom cijelog dana rasprave su bile usredotočene na jačanje sindikata, uključujući strategije organiziranja, transnacionalne sporazume i ulogu europskih radničkih vijeća. Sudionici su također istraživali kako javna nabava može biti moćan alat za poboljšanje radnih uvjeta i plaća. Na sastanku su se razmatrale velike promjene koje utječu na sektor, uključujući digitalizaciju i umjetnu inteligenciju, kao i njihov utjecaj na radnike na europskoj i globalnoj razini, s uvidima iz Europskog sindikalnog instituta – ETUI.

Snažno sudjelovanje i razmjene ponovno su potvrdile zajedničku predanost solidarnosti, suradnji i izgradnji jačih sindikata za obranu prava radnika.

Odgovara: Sunčica Benović, tajnica i voditeljica pravnih poslova STUH**Pitanje:**

Poštovani, ljubazno Vas molim tumačenje članka 32. Kolektivnog ugovora ugostiteljstva, točnije:

Članak 32.

(1) Radnik koji rasporedom radnog vremena, sukladno potrebama procesa rada u ugostiteljstvu, radi nedjeljom, blagdanom, u noćnom radu i drugim uvjetima, ima pravo na povećanje osnovne plaće za sljedeće dodatke:

- za rad u dane blagdana i u neradne dane utvrđene zakonom – 50 %
- za rad nedjeljom – 50 %
- za noćni rad – 30 %
- za rad u drugoj smjeni u slučaju stalnog smjenskog rada – 10 %
- za dvokratni rad – 10 %
- za prekovremeni rad – 50 %.

Sunčica Benović, tajnica i voditeljica pravnih poslova STUH

Ako u sklopu posla radim sve smjene (naizmjenično, ovisno o rasporedu koji dobijemo) tj. prvu smjenu (06:00 h – 14:00 h), drugu smjenu (14:00 h – 22:00 h) i noćnu smjenu (22:00 h – 06:00 h), smatra li se onda da imam stalni smjenski rad i imam li pravo na uvećanje satnice u drugoj smjeni za 10 % Ili se stalni smjenski rad smatra ako osoba radi samo drugu smjenu pa onda dobije dodatnih 10 % uvećanje?

Odgovor:

Poštovani, vezano za vaš upit u prilogu vam dostavljamo Tumačenje odredbe 32. st. 1 Kolektivnog ugovora ugostiteljstva koje je sukladno čl. 62. Kolektivnog ugovora ugostiteljstva izdalo zajed-

ničko tijelo za tumačenje svih odredbi toga kolektivnog ugovora i praćenje njegove primjene za sve upite vezane za tumačenje prava na isplatu dodatka za smjenski rad.

TUMAČENJE ODREDBI ČLANKA 32., STAVKA 1. KOLEKTIVNOG UGOVORA UGOSTITELJSTVA**Što znači rad u drugoj smjeni u slučaju stalnog smjenskog rada?**

Postupajući po predmetnom zahtjevu, zajedničko tijelo jednoglasno je odlučilo kako slijedi:

Smjenskim radom smatra se rad organiziran u najmanje dvije smjene s punim dnevnim radnim vremenom, na način da se u jednakim ritmovima, neovisno prekidaju li se ritmovi ili ne, izmjenjuje raspored rada radnika dnevno, tjedno ili u nekom drugom vremenskom periodu.

Smjenski radnik je radnik koji tijekom jednog tjedna ili mjeseca obavlja posao u različitim smjenama, odnosno riječ je o radniku kojeg na istom radnom mjestu u sljedećoj neprekinutoj ili prekinutoj smjeni zamjenjuje drugi radnik. Pojam smjenskog radnika određuje radnika koji mijenja raspored rada (dnevno, tjedno, mjesečno) i koji se s prekidima ili neprekidno izmjenjuje s drugim radnikom na istim poslovima.

Radnik koji stalno radi poslijepodne nije smjenski radnik. Isto tako smjenskim radnikom ne smatra se rad kada radnici izmjenjuju smjene, ali na način da nakon njihove odrađene smjene nitko drugi ne odrađuje sljedeću smjenu. Riječ je o organizaciji rada kod koje radnici rade jedan dan u jutarnjoj, a drugi dan u popodnevnoj smjeni, pri čemu u te dane na istom radnom mjestu ne rade radnici u suprotnim smjenama.

Dodatak za rad u drugoj smjeni pripada radniku samo u slučaju ako je posao koji obavlja organiziran u smjenama – prijepodnevnoj i poslijepodnevnoj, s time da svaka smjena traje puno radno vrijeme.

Kod smjenskog rada na tjednoj osnovi radnik naizmjenično ili najmanje dva radna dana u tjednu obavlja poslove u prvoj i drugoj smjeni. Stoga, tjedan u kojem radnik najmanje dva dana radi u drugoj smjeni i tri dana u prvoj smjeni smatra se smjenskim radom na tjednoj osnovi pa radniku u tom tjednu pripada pravo na uvećanje plaće za rad u drugoj smjeni. Tjedan u kojem radnik jedan dan radi u drugoj smjeni, a ostala četiri dana u prvoj smjeni ne smatra se smjenskim radom.

Ako radnik ima ugovor o radu u kojemu je ugovoreno radno vrijeme od 15:00 do 23:00, budući da nema izmjene smjena, ne radi se o stalnom smjenskom radu i radnik nema pravo na dodatak za rad u drugoj smjeni.

Ako zbog organizacije rada treba odraditi jutarnju (7:00-15:00) ili noćnu smjenu (23:00-7:00) da bi se isto smatralo stalnim smjenskim radom na tjednoj osnovi potrebno je da radnik radi dva dana u tjednu u jutarnjoj odnosno noćnoj smjeni.

Komisija za tumačenje kolektivnog ugovora

Svim radnicama i radnicima
u ugostiteljstvu i turizmu
želimo uspješno odradenu
turističku sezonu!

ČLANOVI PREDSJEDNIŠTVA STUH

EDUARD ANDRIĆ

(predsjednik)
Ured Predsjedništva STUH
Trg kralja Petra Krešimira IV/2
10000 Zagreb
Mob: 098 265 362
e-mail: predsjednik@stuh.hr

ROBERT VINKETA

Turisthotel d.d. Zadar, TN Zaton
Dražnikova 76T
23232 Nin
Mob: 098 941 7965
e-mail: rvinketa@hotmail.com

EMINA IBRAHIMI

Apartmani Medena d.d.
Ulica hrvatskih žrtava 186
21218 Seget Donji
Mob: 091 550 6208
e-mail: mime16101978@gmail.com

GORAN NIKOLIĆ

Arena Hospitality group d.d.
Smareglina 3
52100 Pula
Mob: 098 224 650
e-mail: gnikolic@arenahospitalitygroup.com

ANTE BIONDA

JUNP Plitvička jezera,
Josipa Jovića 19
53231 Plitvička Jezera
Mob: 091 600 2255
e-mail: ante.bionda@gmail.com

SUZANA BENIĆ

Jadran d.d. Crikvenica
51260 Crikvenica
Mob: 098 165 7814
e-mail: suzanabenic39@gmail.com

DANIJE BARIĆ

JUNP Krka
Ulica Ivana Pavla II 5
22000 Šibenik
Mob: 099 323 1771
e-mail: danijel.baric@gmail.com

ŽELJKO KOVAČIĆ

Jadranka d.d.
Dražica 1
51550 Mali Lošinj
Mob: 098 443 887
e-mail: kustous@yahoo.com

JOSKO VITLIĆ

Sunce hoteli d.d., Hotel Alga
Dračevice 25
21325 Tučepi
Mob: 095 800 2576
e-mail: joskovitlic68@gmail.com

PERO PRKOČA

Jadranski Luksuzni Hoteli d.d.
Masarykov put 20
20000 Dubrovnik
Mob: 098 982 3615
e-mail: pero@stuh.hr

DAMIR GORIČKI

Hotel Dubrovnik d.d.
Gajeva 1
10000 Zagreb
Mob: 0959123544
e-mail: damir.goriccki@gmail.com

TAJNICA STUH

SUNČICA BENOVIĆ

Ured Predsjedništva
Trg kralja Petra Krešimira IV/2
10000 Zagreb
Mob: 098 452 434
e-mail: suncica@stuh.hr

REGIONALNI POVJERENICI

ROBERTO ERMAN STUH-REGIONALNI URED I. SINDIKALNE REGIJE I II. SINDIKALNE REGIJE

Mate Vlašića 20
52440 Poreč
Mob: 099 247 1812
E-mail: roberto@stuh.hr

SVETISLAV DŽALE STUH – REGIONALNI URED III. SINDIKALNE REGIJE

P. Grubišića 3
22000 Šibenik
Mob: 098 238 720
e-mail: dzale@stuh.hr

GORAN BULIĆ STUH – REGIONALNI URED IV. SINDIKALNE REGIJE

Dalma d.d.
Kopilica 5, 21000 Split
Mob: 098 9387366
e-mail: goranbulic1306@gmail.com

URED PREDSEDNIŠTVA STUH REGIONALNI URED V. SINDIKALNE REGIJE

Trg kralja Petra Krešimira IV/2
10000 Zagreb
Tel: 01 465 5620
e-mail: stuh@stuh.hr

PODRUČNI POVJERENICI

STUH – PODRUČNI URED ZADAR

C. F. Bianchija 2
23 000 Zadar
Mob: 098 238 720
dzale@stuh.hr

STUH – PODRUČNI URED SPLIT

Marmontova 1
21 000 Split
Mob: 098 938 7366
e-mail: goran.bulic1306@gmail.com

DOLORES LUJIĆ STUH – PODRUČNI URED DUBROVNIK

A. Hebranga 83
20000 Dubrovnik
Mob: 098 427 842
e-mail: dolores.lujic@yahoo.com

ČLANOVI STATUTARNE KOMISIJE STUH

DRAŽEN ČORAK

JUNP Plitvička jezera
Josipa Jovića 19
53231 Plitvička Jezera
Mob: 091 532 3657
e-mail: corak.drazen@gmail.com

KSENIJA HEKIĆ

Arena Hospitality Group d.d.
Smareglina 3
52100 Pula
Mob: 098 334 161
e-mail: khekic@yahoo.com

DARKO LENDIĆ

Club Adriatic Baško Polje
Bana Jelačića 16
51260 Crikvenica
Mob: 098 172 2388
e-mail: darko.lendic@club-adriatic.hr

IVICA ŠKENBER

Primošten hoteli d.o.o., Hotel Zora
Raduča 1
22202 Primošten
Mob: 098 945 1991
e-mail: iskenber@gmail.com

BARBARA TENČIĆ

Jadran hoteli d.d. Rijeka, Hotel Jadran
Šetalšte XIII. divizije 46
51000 Rijeka
Mob: 0911211615
e-mail: jadran@jadran-hoteli.hr;
barbara.tencic@gmail.com

ČLANOVI NADZORNOG ODBORA STUH

NIKOLA ŠMIT

Sheraton Hotel Zagreb
e-mail: nikolasmit1979@gmail.com

VALTER KNAPIĆ

Valamar riviera d.d.
Stancija kaligari 1
52440 Poreč
Mob: 099 217 3916
e-mail: valter.knapic@valamar.com

NADA MEŠTROVIĆ OSTRIC

Hotel Medena Trogir
e-mail: nmestrovic1@gmail.com

DONATELA FERLORA

Cresanka d.d. Cres
e-mail: donatela@cresanka.hr

BRANKO KOKIĆ

Borik d.o.o.
Majstora Radovana 7
23 000 Zadar
Mob: 0913220211
e-mail: bkokic59@gmail.com

ČLANOVI VIJEĆA SSSH IZ STUH

GORAN NIKOLIĆ

Arena Hospitality Group d.d.
Smareglina ulica 3
52 100 Pula
Mob: 098 224 650
e-mail: gnikolic@arenahospitalitygroup.com

SLAVIJA JAČAN OBRATOV

HTZ
Iblerov trg 10
10 000 Zagreb
Mob: 098 278 235
e-mail: slavija.jacan-obratov@htz.hr;
slavija.jacan.obratov@gmail.com

ODBOR ŽENA STUH

EMINA IBRAHIMI

(predsjednica)
Apartmani Medena d.d.
Hrvatskih žrtava 187
Seget Donji
21220 Trogir
Mob: 091 550 6208
e-mail: sekcija.zena@stuh.hr

PRISTUPNICA

IME I PREZIME:	
OIB:	
DATUM ROĐENJA:	
STRUČNA SPREMA:	
RADNO MJESTO:	
NAZIV TVRTKE I ADRESA:	
E-MAIL ADRESA:	
ADRESA STANA (ULICA):	
POŠTANSKI BROJ I MJESTO STANOVANJA:	
TELEFON:	
MOBITEL:	
RADNI ODNOS: (označi x u željenoj rubrici)	☐ Neodređeno ☐ Određeno ☐ Sezonac
OVOM PRISTUPNICOM PRISTUPAM SEKCIJI: (označi x u željenoj rubrici)	☐ Sekcija mladih ☐ Sekcija žena

- Pristajem na mjesečno ustezanje sindikalne članarine iz plaće, u iznosu od 1,25 % od bruto iznosa plaće (do maksimalnog iznosa od 20 eura), putem računovodstvene službe društva.
- Otvaranjem trajnog naloga u banci kojime ću iznos od 1,25 % bruto plaće (do maksimalnog iznosa od 20 eura) uplaćivati na račun Sindikata: IBAN – HR 1223600001101364829.
- Virmanskom uplatom iznosa od 1,25 % bruto plaće (do maksimalnog iznosa od 20 eura), na račun Sindikata: HR 1223600001101364829, čiji ću primjerak, osobno ili poštom, dostaviti u Ured Predsjedništva STUH.

**Ovlašćujem ovaj Sindikat da u moje ime pregovara o kolektivnom ugovoru.
Slanjem ove pristupnice potvrđujem da dobrovoljno pristupam ovom Sindikatu.**

Dajem suglasnost Sindikatu turizma i usluga Hrvatske za obradu mojih navedenih osobnih podataka u pristupnici u svrhu članstva u Sindikat turizma i usluga Hrvatske i realizacije ukupne ponude Sindikata, a u skladu s načelima i procedurama propisanim Uredbom EU 2016/679 o zaštiti pojedinca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te s njom usklađenim internim aktima STUH-a.

UČLANIO: _____ **MOB:** _____

MJESTO I DATUM: _____

POTPIS ČLANA: _____